

Pædagogisk læreplan for Klynge BV. B - Haven 2024-2026

Den pædagogiske læreplan udgør rammen og den fælles retning for vores pædagogiske arbejde med børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Læreplanen er et levende dokument, som kort beskriver vores pædagogiske overvejelser og refleksioner med eksempler, der er retningsgivende for det daglige pædagogiske arbejde.

Om skabelonen

Denne skabelon henvender sig til jer, som er ledere og pædagogisk personale i dagtilbud. Formålet med skabelonen er at inspirere og understøtte udarbejdelsen af jeres lokale pædagogiske læreplan.

Den grundlæggende ramme for udarbejdelsen af den pædagogiske læreplan er dagtilbudsloven med tilhørende bekendtgørelse, der er omsat i Børne- og Socialministeriets publikation [Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold](#), 2018. Det er hensigten, at I skal bruge publikationen, når I arbejder med skabelonen.

Skabelonen indeholder alle de lovmæssige krav til at udarbejde den pædagogiske læreplan. Samtidig understøtter skabelonen jeres overvejelser vedrørende den løbende dokumentation og evaluering af arbejdet med den pædagogiske læreplan.

Den pædagogiske læreplan udgør rammen og den fælles retning for det pædagogiske arbejde med børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse, hvor legen er grundlæggende, og børneperspektivet er tydeligt. Jeres konkrete læreplan giver jer en ramme til at arbejde systematisk med at planlægge, følge op på og videreudvikle kvaliteten i det pædagogiske læringsmiljø i jeres dagtilbud i forhold til jeres børnegruppe.

Inden for de krav, der følger af dagtilbudsloven, er det op til jer at beslutte, hvordan I konkret vil arbejde med den pædagogiske læreplan. Jeres læreplan skal være et dynamisk og meningsfuldt dokument, som peger fremad, og som I kan bruge aktivt i den løbende udvikling af den pædagogiske kvalitet og jeres pædagogiske praksis.

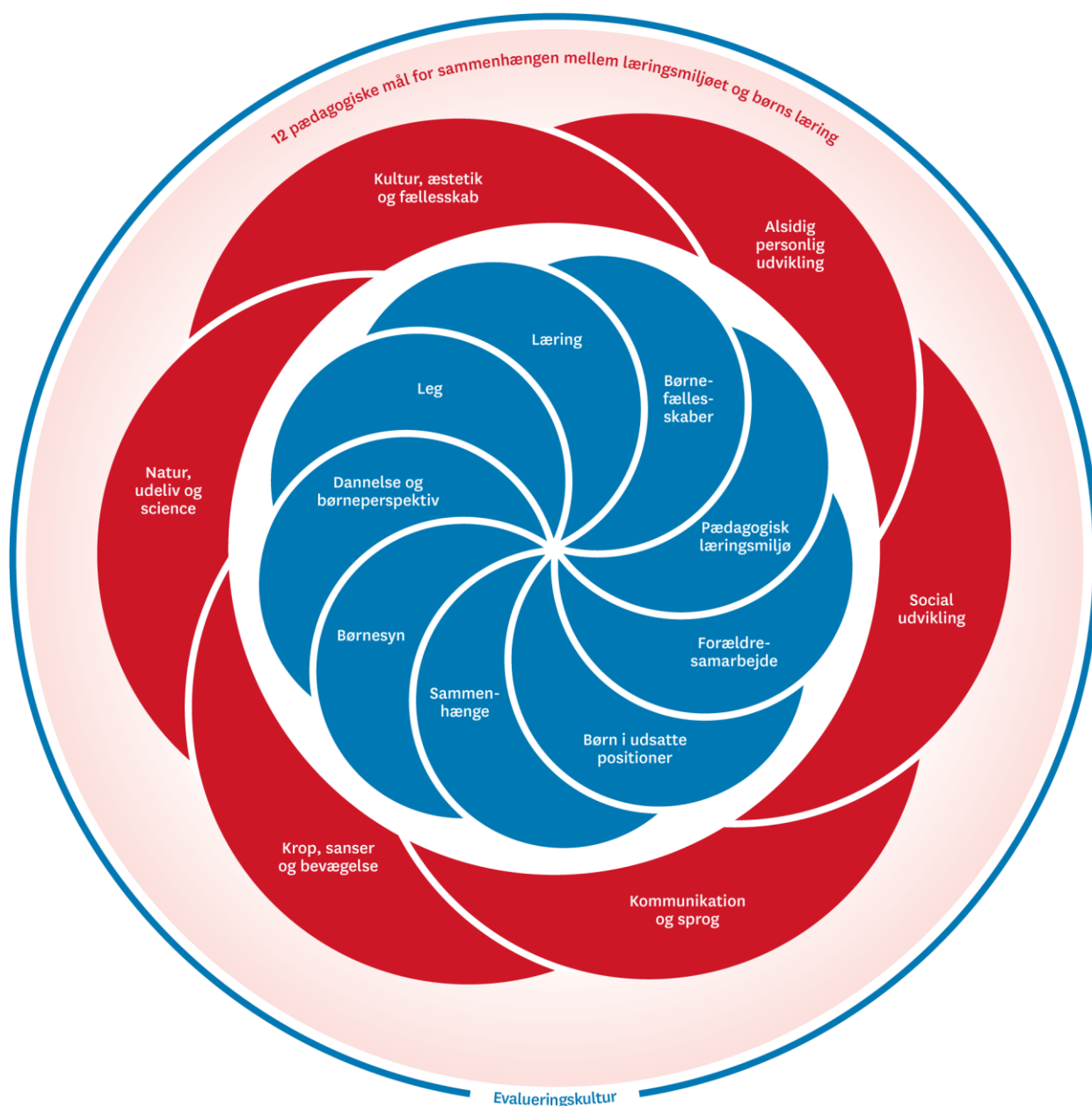
[Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold](#)

Brug af skabelonen

Når I udfylder skabelonen, skal I klikke på *skrivefeltet*. I kan fremhæve tekster og indsætte billeder.

I kan slette denne side ved at markere teksten og billedet og trykke *delete*. I kan også slette den sidste side, hvis I ønsker det.

Ramme for udarbejdelse af den pædagogiske læreplan

Den pædagogiske læreplan udarbejdes med udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag samt de seks læreplanstemaer og de tilhørende pædagogiske mål for sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børns læring.

Rammen for at udarbejde den pædagogiske læreplan er dagtilbudsloven og dens overordnede formålsbestemmelse samt den tilhørende bekendtgørelse. Loven og bekendtgørelsen er udfoldet i

publikationen [Den styrkede pædagogiske læreplan. Rammer og indhold](#). Publikationen samler og formidler alle relevante krav til arbejdet med den pædagogiske læreplan og er dermed en forudsætning for at udarbejde den pædagogiske læreplan. Derfor henvises der gennem skabelonen løbende til publikationen. På sidste side i skabelonen er der yderligere information om relevante inspirationsmaterialer.

Hvem er vi?

Her beskriver vi kort vores stamoplysninger, pædagogiske profil og lokale forhold. Det kan for eksempel være børnegruppens sammensætning og forskellige forudsætninger, de fysiske rammer, geografisk placering og andre ting, der har betydning for vores pædagogiske arbejde.

Børnehuset Haven er en kommunal daginstitution, som blev certificeret idrætsinstitution i 2008. Adressen er Frederikssundsvej 277, 2700 Brønshøj og åbningstiden er mandag til torsdag 7:00-17:00, fredag 7:00-16:00. Haven er et hus i tre etager, kælder, stue og 1. sal. Huset indeholder bl.a. en stor sal med god plads til indendørs udfoldelse, lange gange der også anvendes til ophold, pædagogiske aktiviteter, et sanserum og meget andet.

Vi er normeret til i alt 74 børn fordelt på henholdsvis 2 vuggestuegrupper, 2 børnehavegrupper og 1 basisgruppe.

I stueetagen bor børnehavegrupperne Hoppekaninerne og Pindsvinene, samt basisgruppen Sommerfuglene. Haven har 6 basispladser, hvor vi modtager børn med socio-emotionelle udfordringer samt børn der har brug for at blive mødt med autismpædagogik.

På 1. salen bor vuggestuegrupperne Mariehønerne og Brumbasserne, derudover har vi på 1. salen vores store sal.

I kælderen er der indrettet krearum og sanserum.

Haven har en stor legeplads der blev renoveret i 2023, her blev der etableret ny boldbane samt et overdækket shelter med åbne sider. Havens legeplads er indrettet således at der en vuggestueafdeling og en børnehaveafdeling, afdelingerne er åbne, så der er mulighed for at gå på eventyr i den store have. Haven indeholder en masse grønne buske og træer, samt et lækkert område med hybridgræs.

I Haven har vi, i tråd med den nye styrkede læreplan, relationerne i fokus og relationerne er udgangspunktet for vores arbejde med børnene – både barn-barn-relation, voksen-barn-relation og voksen-voksen-relationen. For os er omsorg, tryghed og tillid fundamentet for barnets positive læring og udvikling. Derfor har vi taget begrebet "omsorgsgrebet" til os, som kommer fra Børns Vilkår.

Vi tilstræber at have to uddannede pædagoger samt en medhjælper pr. gruppe.

Pædagogisk grundlag

”Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i et fælles pædagogisk grundlag.”

”Det pædagogiske grundlag består af en række fælles centrale elementer, som skal være kendetegnende for den forståelse og tilgang, hvormed der skal arbejdes med børns trivsel, læring, udvikling og dannelse i alle dagtilbud i Danmark.”

”De centrale elementer er:

- **Børnesyn.** Det at være barn har værdi i sig selv.
- **Dannelse og børneperspektiv.** Børn på fx 2 og 4 år skal høres og tages alvorligt som led i starten på en dannelsesproces og demokratisk forståelse.
- **Leg.** Legen har en værdi i sig selv og skal være en gennemgående del af et dagtilbud.
- **Læring.** Læring skal forstås bredt, og læring sker fx gennem leg, relationer, planlagte aktiviteter og udforskning af naturen og ved at blive udfordret.
- **Børnefællesskaber.** Leg, dannelse og læring sker i børnefællesskaber, som det pædagogiske personale sætter rammerne for.
- **Pædagogisk læringsmiljø.** Et trygt og stimulerende pædagogisk læringsmiljø er udgangspunktet for arbejdet med børns læring.
- **Forældresamarbejde.** Et godt forældresamarbejde har fokus på at styrke både barnets trivsel og barnets læring.
- **Børn i udsatte positioner.** Alle børn skal udfordres, og opleve mestring i lege og aktiviteter.
- **Sammenhæng til børnehaveklassen.** Sammenhæng handler blandt andet om at understøtte børns sociale kompetencer, tro på egne evner, nysgerrighed mv.”

”Loven fastsætter, at alle elementer i det fælles pædagogiske grundlag skal være udgangspunkt for arbejdet med den pædagogiske læreplan og dermed det pædagogiske arbejde med børns læring i dagtilbud.”

”Nogle elementer i form af fx børnesynet skal altid være til stede i det pædagogiske læringsmiljø, mens andre elementer som fx arbejdet med at skabe en god overgang til børnehaveklassen kan være mere til stede i nogle sammenhænge end andre.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 14

Børnesyn, Dannelse og børneperspektiv, Leg, Læring og Børnefællesskaber

Først forholder I jer til de fem elementer:

- Børnesyn
- Dannelse og børneperspektiv
- Leg
- Læring
- Børnefællesskaber.

I kan beskrive elementerne samlet eller hver for sig.

De øvrige elementer i det pædagogiske grundlag skal ifølge loven fremgå særskilt af den pædagogiske læreplan. Disse elementer forholder I jer til lidt senere.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 15

Hvordan kommer de fem centrale elementer fra det fælles pædagogiske grundlag til udtryk hos os og bliver omsat i vores hverdag sammen med børnene?

Børnesyn:

Vi fokuserer på det enkelte barns kompetencer og ressourcer. Vi arbejder med anerkendelse, nærvær og omsorg som er vores fundament. Vi betragter barnet som en helhed med plads til individuelle behov. For os er omsorg afgørende for, at børn kan trives, udvikle sig og lære. Men det er ikke altid den samme form for omsorg, børn har brug for. Børns behov skifter nemlig hele tiden.

Børn har – forenklet sagt – to grundlæggende behov. Behovet for nærhed og behovet for udforskning. De to behov er ikke til stede på samme tid. Ét øjeblik kan et barn have brug for nærhed, og det næste øjeblik kan barnet have brug for støtte til at udforske. Den store hånd viser det, der allerførst skal være på plads, for at børn opbygger tillid og får dækket deres behov for nærhed. Den lille hånd viser det, børn har brug for, når de er klar til at udforske og udvikle deres selvstændighed.

Den store hånd er ikke vigtigere end den lille hånd, men den viser de behov, der skal opfyldes, før børn er klar til at turde udforske verden med hjælp fra de fem punkter i den lille hånd.

Cirklene i modellen viser, at små børn har brug for meget nærhed fra voksne for at turde udforske verden, mens større eller trygge børn kan udforske i længere tid på egen hånd, før de søger tilbage til nærvær og omsorg fra en voksen.

Den store hånd – Tryghed:

"Se mig"

"Tag imod mig"

"Spejl mig"

"Trøst mig"

"Hold om mig"

Den lille hånd – Eventyr:

"Følg mig"

"Støt mig"

"Hjælp mig"

"Vejled mig"

"Engager mig"

"Alle børn gør det godt når de kan"

Dannelse og børneperspektiver:

I Haven arbejder vi med dannelse og børneperspektiv gennem hele dagen. Vi har igennem året skiftende tematikker på tværs af hele huset, her inviteres børnene, af personalet, til at være aktivt deltagende og med-skabere af processen og egen læring. Det er personalets ansvar at skabe rammerne omkring barnet til medbestemmelse og medindflydelse, fx gennem demokratiske beslutningsprocesser i børnegruppen og/eller at give handlemuligheder til børnene undervejs i det pædagogiske aktiviteter. Når vi arbejder med børneperspektivet i Haven, handler det også for os om at være nysgerrige på hvad der sker i børnene, som mennesker. Når barnet føler sig betydningsfuldt og mødt i deres perspektiv og følelser, styrker det deres engagement i fællesskabet og troen på sig selv.

Leg:

Legen i sig selv har værdi, det gælder både den spontane og selvorganiserede leg samt den rammesatte leg. Legen er vores tredje på tværs af børnegruppen, igennem legen udvikler vi børnenes sociale kompetencer og egenskaber, som fantasi og kreativitet. Vi har gennem hele ugen tilrettelagt muligheden for rammesat leg og nærværende leg.

I den rammesatte leg er det den voksne der er viser vejen, den voksne er aktivt deltagende

Når vi benytter idræt, leg og bevægelse arbejder vi ud fra 4 overordnede pædagogiske mål som vi målretter vores aktiviteter imod. Disse pædagogiske mål er: fysisk, psykisk, kognitivt og socialt. Vi har fokus på at bevægelse ikke kun foregår i salen, men at anvende bevægelse og fysisk udfoldelse i hverdagen. Legen er med til at styrke de sociale kompetencer og den personlige udvikling. Barnet øver sig i de sociale spilleregler, såsom i et eksempel, hvor han/hun får et nej til at være med i en leg. Her vil en voksen sætte ord på, hvorfor han fik en afvisning og vil guide ham til en anden aktivitet. Vi betragter leg som kreative udfoldelser uden et synligt produkt, men som en understøttelse af børns udvikling.

Læring:

Vores læringsbegreb er tæt knyttet til legen, og vi mener at megen læring hos børnene foregår gennem legen. Det er gennem legen at børnene erkender verden, og det er gennem legen at børn kan sætte følelser og holdninger ind i forståelige rammer. I legen øver de sig i konfliktløsning, samarbejde, forhandling og mange andre vigtige sociale spilleregler.

Børnefællesskaber:

Vores pædagogiske aktiviteter samt børnefordelingen er skemalagt, og derved kommer børnene til at være med til forskellige voksne samt differentierede pædagogiske tiltag. Vi mener at dette er med til at give børnene optimale betingelser for deres generelle udvikling, hvor det enkelte barn har mulighed for at indtage forskellige positioner, og hermed lære noget nyt.

Pædagogisk læringsmiljø

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det enkelte dagtilbud hele dagen etablerer et pædagogisk læringsmiljø, der med leg, planlagte vokseninitierede aktiviteter, spontane aktiviteter, børneinitierede aktiviteter samt daglige rutiner giver børnene mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes.

Det pædagogiske læringsmiljø skal tilrettelægges, så det inddrager hensynet til børnenes perspektiv og deltagelse, børnefællesskabet, børnegruppens sammensætning og børnenes forskellige forudsætninger.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 22-23

Hvordan skaber vi hele dagen et pædagogisk læringsmiljø, der giver alle børn mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes?

Vores pædagogiske læringsmiljø er tilrettelagt ud fra tre forskellige pædagogiske elementer:

- Voksenstyrede aktiviteter
- Børneinitierede aktiviteter
- Rutiner og struktur.

Vi sigter hele tiden mod at finde en balance mellem de tre elementer, da der er vigtige dele af læring for barnet i alle tre elementer. Som idrætsinstitution har vi naturligt fokus på bevægelse og fysisk udfoldelse igennem hele dagen.

Dette gælder i de voksenstyrede aktiviteter, hvor vi har en del fysiske aktiviteter hver dag. Vi er opmærksomme på at følge børnenes spor, og forsøge at udvide læringen for dem i de selvvalgte aktiviteter.

I vores rutinesituationer er vi opmærksomme på sproglig udvikling understøttes i alle de situationer vi gør hver dag, gentagende gange. Blandt andet puslesituationer, spisesituationer og i garderoben, ligeledes også i de aktiviteter børnene tilbydes hver dag.

Vi ser alle elementer i vores hverdag som et vigtigt læringsrum for barnet.

Hver stue holder samling om morgen kl. 9:00, her bliver der sunget og danset, ligeledes får børnene præsenteret dagens aktiviteter. Hvem skal jeg være sammen, med både børn og voksne, samt hvad skal jeg lave. Alle børn skal have deltagelsesmuligheder og alles bidrag til fællesskabet er vigtige og essentielle for børnefællesskabet, uanset børnenes forskellige forudsætninger for læring.

Der bliver tilbudt rugbrød kl. 9.30, frokost kl.11 og frugt kl.14 – børn der har brug for pasning efter 16:30 får også tilbudt en lukkesnack.

Vi ser det pædagogiske måltid som en aktivitet, hvor vi bl.a. styrker børnenes madmod. Aktiviteten starter allerede før maden kommer ind, da børnene er med til at dække vogne og hente maden. Her bliver der talt sammen, så der sikres tallerkner og kopper mv. til alle vennerne, vi ser på maden så den kan præsenteres for resten af stuen.

Når vi har sat os, tilstræbes der at vi, som voksne, ikke rejser os under måltidet. Vi er nærværende, til stede og tilgængelige for børnene i både dialog, aflæsning og guidning.

I Haven har vi de seneste år haft en stort fokus på organiseringen og strukturen.

- Alle stuer laver aktivitetsplaner, som hænger synligt ude foran stuen, så både børn, forældre og personaler ved hvad dagen bringer. Vi ved at når der er en klar plan, er både børn og voksne mere rolige og når dagen starter, kan vi gå i gang, da alle ved hvad vi skal. Der kan være pædagogiske overvejelser der ændrer planen, fx at det sner, og at børnene ønsker at lege i sneen, i stedet for at være i salen. Så selvom der er en plan, er der mulighed for at gøre noget andet og følge barnets spor.
- Børnene inddrages i mindre grupper hver dag, for at skabe rolige læringsmiljøer og børnefællesskaber der trives.
- Vi har valgt at inddrage året i forskellige tematikker i to måneder er gangen. Tematikkerne er på tværs af hele huset, så der er en rød tråd gennem det pædagogiske arbejde i Haven. Hvis du som barn rykker fra vuggestue til børnehave, eller er på besøg hos din gode ven på nabostuen, er det overordnede tema, et tema du har kendskab til.

På legepladsen har vi arbejdet med en tydelig struktur og rollefordeling. Alle medarbejder har en rolle på legepladsen mellem 12-14. Denne rollefordeling er på en begyndende fase om eftermiddagen også.

Der er:

Flyverfunktion: Der hjælper børn på toilettet, henter børn der har sovet oppe i vuggestuen, er omsorgsgiver, telefonvagt.

Fordyber: Er den fordybende voksne i pædagogisk aktivitet på legepladsen. Må ikke forstyrres i aktiviteten.

Nærværende leg: Her er der mulighed for at følge et barn eller en børnegruppe og understøtte legen. Der er et særligt fokus på de børn som ikke selv opsøger kontakt på legeplads. Som nærværende leg-voksen kan du også trække én mindre gruppe børn ind med et særligt fokus, fx sprog, sociale kompetencer eller spirende venskaber.

Samarbejde med forældre om børns læring

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet samarbejder med forældrene om børns læring.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 24-25

Hvordan samarbejder vi med forældrene om barnets og børnegruppens trivsel og læring?

Forældrene kender deres barn bedst og forældrene er derfor en meget vigtig samarbejdspartner for barnets trivsel og udvikling.

Vi tilbyder nye forældre tid til snak under indkøringen, det er vigtigt for os at huske på at under indkøringen er det også forældre der skal gøres trygge og indkøres i en ny situation for dem, familiemæssigt. Trygge forældre giver trygge børn.

Vi har i Haven mange børn med forskellige nationaliteter, der tilbydes altid opstartssamtaler med tolk for de familier hvor der er sprogbarriere. Netop for at sikre trygheden hos mor og far, og muligheden for at spørge indtil hvad en vuggestue eller børnehave er.

Når barnet har gået i Haven i cirka 6 måneder tilbydes familien en trivselssamtale, ved behov tilbydes den tidligere.

Herefter tilbydes forældre en årlig trivselssamtale, ved behov kan både forældre og personalets på barnets stue indkalde til ekstra møder.

Vi afholder vidensoverdragelses møde for forældre til børn, der skal i skole året efter. Ved dette møde, vil vi fremlægge barnets nuværende udviklingstrin. Her vil blive talt om barnets styrker og også, hvordan vi, i samarbejdet med jer forældre, kan støtte op omkring barnets videreudvikling, så barnet kan blive bedre rustet, til den kommende skolegang.

Vi har hvert år et forældremøde, som enten kan være et fællesmøde for alle stuer (med et aktuelt emne) eller stuevis. På disse møder er der valg til forældreråd, som er vores tætte samarbejdspartner.

Børn i udsatte positioner

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø tager højde for børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 26

Hvordan skaber vi et pædagogisk læringsmiljø, der tager højde for og involverer børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes?

I Haven er der børn, der i kortere eller længere tid befinder sig i en udsat position, af forskellige årsager. Vi har organiseret hele dagen så der periodevis er et særligt fokus på børn i udsatte positioner. På legepladsen er der en nærværende voksen, som enten følger barnet/børnene og inviterer ind i leg og er ved siden af legen for at kunne støtte op om legen.

Der er også mulighed for at trække en mindre gruppe indenfor til aktiviteter, hvor vi fx kan hjælpe med at vise barnets kompetencer for én mindre gruppe af børn.

Alle børn er gode til noget, ingen er gode til alt. At at

I aktivitetsplanerne er der ligeledes periodevis prioriteret at have det vi har kaldt ”nærværende leg”, hvilket betyder at gruppen er på max 4-5 børn. I nærværende leg er der fokus på et barn i en udsat position. Det kan fx være sprogligt, i den nærværende leg følges barnets leg og ageren og

der inviteres andre børn ind i legen. Vi ønsker på denne måde at skabe en større kontakt og forbindelse. Vi oplever at børn i udsatte positioner ofte ikke selv omsøger voksenkontakt, vi skal derfor vise barnet, hvad barnet kan bruge den voksne til.

Vi arbejder med børn i udsatte positioner ud fra et blik på barnets styrker og kompetencer, som vi sigter mod at udvide hele tiden med blik for at barnet kan være en del af forskellige børnefællesskaber, og bidrager med det barn kan.

Sammenhæng til børnehaveklassen

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan der i børnenes sidste år i dagtilbuddet tilrettelægges et pædagogisk læringsmiljø, der skaber sammenhæng til børnehaveklassen.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 27

Hvordan tilrettelægger vi vores pædagogiske læringsmiljø for de ældste børn, så det skaber sammenhæng til børnehaveklassen? (Dette spørgsmål gælder kun dagtilbud med børn i den relevante aldersgruppe.)

Hvert år har vi et særligt tilrettelagt forløb, uglegruppen, der sigter mod de ældste børn der skal starte i skole. Vi arbejder målrettet med temaer for gruppen, der sigter mod at gøre børnene klar til overgangen til skolen. Emner kan fx være, årstider, kroppen, verden/universet. I denne gruppe er fokus på dybden i sproget, ordforråd, abstrakt tænkning, at gøre børnene nysgerrig og læringsparate.

Vores fokus for børnene er at øve det sociale og tager udgangspunkt i ”Fri for mobberi”s kerneværdier: **Tolerance, respekt, omsorg og mod.**

Vi har ligeledes et fælles fokus sammen med hele Brønshøj/Vanløse området, hvor alle børn i området præsenteres for følgende:

- Vildkatten
- Vitello-bøger
- Halfdans Rasmussens ABC
- Kom frit frem-pakken (Lege fra BOB-kompendie)
- Knoglesangen

På den måde får alle børn et fælles tredje, når de starter på KKFO, børnenes oplever en genkendelighed når KKFO'en præsenterer børnene for de samme lege, sange og spil, som børnehaven.

Hele uglegruppeforløbet foregår fra september til april måned, gruppen mødes to gange om ugen. Hvor den ene dag har et fokus på sociale kompetencer og det at indgå i større grupper, mens den anden dag har et fokus på kropslige udfoldelse, da vi ved, at børn med stor bevægelsesglæde og god motorik har et godt udgangspunkt for læring.

Vi har haft stor succes med at have et ABIF-forløb i starten af skoleforløbet, da vi oplever at foreningslivet bidrager med en masse læring for barnet. Både at indgå på et hold, modtage kollektive beskeder, samt bevægelsesglæden og sammenholdet der opstår i børnefællesskabet.

Øvrige krav til indholdet i den pædagogiske læreplan

Inddragelse af lokalsamfundet

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet inddrager lokalsamfundet i arbejdet med etablering af pædagogiske læringsmiljøer for børn.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 29

Hvordan inddrager vi lokalsamfundet i arbejdet med at skabe pædagogiske læringsmiljøer for børn?

Vi bruger aktivt nærområdet, bl.a. Volden, mosen, legepladserne i nærområdet samt biblioteket.

Vi har været tilknyttet to ABIF forløb, for at præsentere børn og forældre til foreningens liv.

Udover de nære ture rundt omkring i Brønshøj og Husum, udforsker vi også hele København i bus og tog. Vi har bl.a. været til Jazzkoncerter, set flere teaterforestillinger, hentet haletudser og været en tur på Amager.

Vi har haft besøg af skraldeheltene, vi bruger aktivt alle de tilbud og muligheder København giver os.

Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø

”Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i dagtilbuddet skal integreres i det pædagogiske arbejde med etablering af pædagogiske læringsmiljøer.

Børnemiljøet skal vurderes i et børneperspektiv, og børns oplevelser af børnemiljøet skal inddrages under hensyntagen til børnenes alder og modenhed.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 30

Hvordan integrerer vi det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i det pædagogiske Læringsmiljø?

Vi har, i Haven, de seneste to år arbejdet målrettet med de fysiske læringsmiljøer – både sammen med kompetencepædagoger og derefter fortsat den videre udvikling.

Rummene er indrettet så læringsmiljøerne er flytbare og dermed kan skabe flere rum i rummene. Det skal være tydeligt hvad hvert læringsmiljø kan bruges til, således at der indbydes til leg og udfoldelse. Æstetikken er vigtig i de fysiske rum, så tydelighed og oprydningsskulptur er en del af arbejdet med læringsmiljøerne.

Rummene skal skabe rammen om legen, så børnene kan få oplevelsen af at lege uforstyrret i omgivelser, der understøtter legen. Når der er gode pædagogiske læringsmiljøer, understøttes børnene psykiske miljø, da det minimerer støj, forstyrrelser og konflikter. Den voksne er nærværende og kan hjælpe til at bygge videre på legen, og følge med legen. Inddelingen af mindre grupper underbygger ligeledes gode læringsmiljøer og sikre at alle børn bliver set og hørt.

Vi har indrettet Haven således at alle rum indbyder til leg, vi er opmærksomme på at vi som voksne er et spejl for børnene og at vores ageren har betydning for læringsmiljøet. Vi skal både gå forrest, ved siden af og bagved i børnenes leg.

Da vi i Haven er stueopdelt er det prioriteret at alle stuer har køkkenleg, dukkeleg, konstruktionsleg, biler og læsehjørne, da vi mener at dette skal være et tilbud til alle børn uden at barnets skal på besøg på nabostuen.

De seks læreplanstemaer

”Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i seks læreplanstemaer samt mål for sammenhængen mellem læringsmiljøet og børns læring.

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børns brede læring inden for og på tværs af de seks læreplanstemaer.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 32

Alsidig personlig udvikling

”Alsidig personlig udvikling drejer sig om den stadige udvidelse af barnets erfaringsverden og deltagelsesmuligheder. Det forudsætter engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 36-37

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes alsidige personlige udvikling?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Alsidig personlig udvikling
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

I vuggestuen og i børnehaven inddeler vi os hver dag i mindre eller større grupper, så vi får mulighed for at få øje på børnene hver især. Vi sammensætter grupperne på tværs af køn og alder, så børnene kan spejle sig på forskellige måder i de forskellige fællesskaber og sikre gode børnefællesskaber både stuevis og på tværs af stuer. Andre gange sammensætter vi grupper ud fra deres udviklingszone, som barnet skal kompetenceudvikle.

Dette bliver drøftet til stuemøder og der bliver set på "hvad kunne børnene profilere af lige nu og her". Så vi løbende får vendt grupperne og justeret ved behov.

På denne måde bliver det også muligt for barnet at bidrage til fællesskabet på varierende måder. Når vi arbejder i mindre grupper, kan vi se at det er godt for børnenes evne til fordybelse og koncentration, idet det bliver lettere at undgå forstyrrelser fra andre børn og voksne.

Vi ser dermed at børnene kan forblive i et flow, som er givende i deres alsidig personlig udvikling. Vi bestræber os på at have en vekselvirkning mellem vokseninitierede aktiviteter, og børneinitierede aktiviteter.

I de voksenstyrede aktiviteter bestræber vi os på at kigge efter tegn hos børnene i forhold til hvordan aktiviteten skal udformes. Disse tegn ser forskellige ud alt efter om det er i vuggestuen eller børnehaven, og alt efter hvilken sproglig kompetence barnet besidder, verbal eller non-verbal kommunikation.

Et eksempel på tegn, kan være at vi går på tur til Mosen, men da interessen for gravemaskinen på vej derhen er større, vælger vi at blive ved gravemaskinen. Når vi bliver ved gravemaskinen i stedet for at gå videre til det oprindelige mål, som Mosen, følger vi børnenes interesse, som de tydeligt viser ved deres kropssprog/nysgerrighed og dermed får børnene medbestemmelse i deres dagligdag.

I vores rutinesituationer lægger vi vægt på at motivere barnet til selvhjulpenhed, så barnet får en oplevelse af, selv at kunne mestre ting. Rutinesituationerne er samtidigt et godt læringsrum for barnet til at øve sig i vedholdenhed. I både vuggestuen og børnehaven inddrager vi børnene i de daglige gøremål, eksempelvis ved at deltage i borddækning, af- og oprydning, på denne måde får barnet en oplevelse af at yde et betydningsfuldt bidrag til fællesskabet.

Vi anerkender barnets følelser, hvilket betyder at vi siger højt, hvad vi ser barnet føler, og herefter hjælper vi barnet med at rumme følelsen. På denne måde bliver barnet klar over de forskellige følelser er i orden at have, og samtidig få følelsen af at være et værdifuldt menneske.

Social udvikling

”Social udvikling er udvikling af sociale handlemuligheder og deltagelsesformer og foregår i sociale fællesskaber, hvor børnene kan opleve at høre til, og hvor de kan gøre sig erfaringer med selv at øve indflydelse og med at værdsætte forskellighed.

Gennem relationer til andre udvikler børn empati og sociale relationer, og læringsmiljøet skal derfor understøtte børns opbygning af relationer til andre børn, til det pædagogiske personale, til lokal- og nærmiljøet, til aktiviteter, ting, legetøj m.m.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 38-39

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes sociale udvikling?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Social udvikling
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

I Haven har vi legen som omdrejningspunkt, da det er gennem legen at børn erkender verden og udvikler en selvforståelse (hvem er jeg?). Legen er et sted, hvor den voksne kan være deltagende, understøttende eller tilbagetrukket. I legen er det muligt at øve børnenes sociale kompetencer.

Både i børnehaven og vuggestuen lægger vi vægt på at øve legekompetencer.

I legekompetencer, øver barnet sig i empati, udvikler sociale færdigheder, selvforståelse og lægger grund til erfaringsdannelse. Det gør vi fx. ved at vise børnene hvordan man leger, at man kan spørge om lov til at være med i en leg, eller hvordan man som barn kan byde ind i en leg ved at tilføje et element, som de andre ikke havde tænkt på. Sidstnævnte kræver ofte understøttelse fra en voksen, der er på sidelinjen i legen.

I de daglige pædagogiske (vokseninitierede) aktiviteter har vi faglige overvejelser med henblik på at skabe homogene grupper, hvor børnenes sociale kompetencer er i spil. I legen øver børnene sig i konfliktløsning og samarbejde. Når vi alle er på legepladsen, har børnene mulighed for at øve sociale kompetencer på en anden måde end i de mindre grupper grupper, og her er de voksnes rolle at være guidende i legen.

Fx kan de voksne sætte en leg i gang på legepladsen, for at få børnene med i et fællesskab, eller at være understøttende med rekvisitter til en eksisterende leg.

Når børnene er sammen på tværs af alder og udviklingstrin udvikles empati og omsorg for de børn der er mindre samtidig med at de mindre børn kan lære nye ting af de større børn.

I de forskellige fællesskaber, som barnet er en del af i løbet af dagen, har vi i Haven rig mulighed for at arbejde med forskelligheder. Vi er en børnehave med en mangfoldig børnegruppe, som bidrager til kulturel og personlig berigelse. Både i udseende, kulturel baggrund, og familiebaggrund er der forskelle, der er vær-

difulde at tale om. Det giver børnene et blik for at forskellighed er godt og en styrke Vi arbejder bevidst med forskellighed fx ved at fejre forskellige andre højtider end de traditionelle danske højtider.

Kommunikation og sprog

”Børns kommunikation og sprog tilegnes og udvikles i nære relationer med barnets forældre, i fællesskaber med andre børn og sammen med det pædagogiske personale.

Det centrale for børns sprogtiltagelse er, at læringsmiljøet understøtter børns kommunikative og sproglige interaktioner med det pædagogiske personale. Det er ligeledes centralt, at det pædagogiske personale er bevidst om, at de fungerer som sproglige rollemodeller for børnene, og at børnene guides til at indgå i fællesskaber med andre børn.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 40-41

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes kommunikation og sprog?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Kommunikation og sprog
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

I Haven er det sproglige arbejde i fokus hver dag og hele tiden.

Vores pædagogiske læringsmiljø i Haven er tilrettelagt så børnene har mulighed for at kunne udtrykke sig på mange forskellige måder.

Eks. På legepladsen har vi billeder af insekter, som vi kan finde i naturen på legepladsen.

På denne måde kan vi tale sammen om dyret, imens vi sanser visuelt og ved berøring.

Både i vuggestuen og børnehaven er vi bevidste om, den voksnes sproglige rolle både via kropssprog, mimik, toneleje og tale, samtidig benyttes understøttende piktogrammer i nogle situationer.

Både det nonverbale og det verbale sprog er vigtigt, da det er en forudsætning for deltagelse i forskellige fællesskaber. Det er vigtigt, at vi udvider og skaber sprogstimulerende læringsmiljøer, så børnenes ordforråd, begrebsforståelse og sproglige nysgerrighed udvikles og udfordres. Det er et arbejde der foregår på forskellige måder gennem det pædagogiske læringsmiljø hele dagen, men som selvfølgelig ser forskelligt ud alt efter, om det er ved samling, under spisningen, hvor der er mulighed for tæt dialog, eller på legepladsen, hvor den sproglige understøttelse af børnene retter sig mod at guide børnene.

I vuggestuen laves der aktiviteter som samling, højtlesning, sangleg, der er afstemt efter børnenes alder og funktionsniveau, og genkendelighed. Vi sætter ord på alt hvad vi gør, og her er vores rutinesituationer gode læringsrum for at øve den sproglige kompetence hos børnene. I legen kan børnene udtrykke sig og komme med forslag til hvordan legen kan foregå og selv komme med tilføjelser, både ved vokseninitieret og i børneinitieret lege. Sproget styrker barnets selvværd, selvrespekt og selvtilid, når barnet føler at det bliver hørt, set og mødt i børnefællesskaber, samt af de voksne.

I børnehaven har vi flere voksenstyrede sprogforløb med børnene, hvor der er fokus på at videreudvikle den dansksproglige kompetence. Vi har eks. sprog og bevægelse (SOB), hvor der er fokus på tilegnelse af sprog, motorik, perception, såsom modtage en besked og handle derefter. Ligeledes bruger vi, i børnehaven, rutinerne som sprogstimulerende miljøer for børnene. Vi visualiser med billeder bl.a. i spisegrupper og aktivitetsgrupper.

Vi modtager flere børn, hvor børnehaven er det første møde med det danske sprog. Her har personalet modtaget vejledning af logopæd:

Ex:

Et barn der leger med bil og siger "nøøønn nøønn", her spejler den voksne barnet, og laver samme handling med bilen og gentager hvad barnet siger.

Visuelt har vi lavet nøgleringskæder med piktogrammer, som den voksne kan bære med de forskellige rutiner, steder i huset og lege, disse bruges når man ønsker at vise barnet hvor vi skal hen.

Ex:

Vi skal have dreng 4 år ud på legepladsen, han kender ikke det danske sprog. Den voksne sætter sig i børnehøjde og viser han legeplads skiltet. Den voksne peger på sig selv og på drengen og pege ude på legepladsen, imens den voksne fortæller det med ord. Herefter viser den voksne et billede af skoene, tager drengen i hånden og går i garderoben, alt imens at det også italesættes med ord.

Krop, sanser og bevægelse

”Børn er i verden gennem kroppen, og når de støttes i at bruge, udfordre, eksperimentere, mærke og passe på kroppen – gennem ro og bevægelse – lægges grundlaget for fysisk og psykisk trivsel.

Kroppen er et stort og sammensat sansesystem, som udgør fundamentet for erfaring, viden, følelsesmæssige og sociale processer, ligesom al kommunikation og relationsdannelse udgår fra kroppen”.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 42-43

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

Howdan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø udviklingen af børnenes krop, sanser og bevægelse?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Krop, sanser og bevægelse
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Vi arbejder med krop og bevægelse på en måde der støtter barnet i at bruge, udfordre, eksperimentere, mærke, passe på sin krop samt fokus på, at det skal være sjovt for at skabe bevægelsesglæde. Når barnet kender sin krop, giver det større selvtillid og selvverd. Vi tænker ind i at kroppen er et stort og sammensat sansesystem, som udgør fundamentet for erfaringsdannelse, viden samt følelsesmæssigt og sociale processer, ligesom at kommunikation og relations dannelse udgår fra kroppen.

Vi er en idrætsinstitution, og mener at børn oplever glæde og forståelse for deres krop ved at bruge kroppen på forskellige måder. Barnet udvikler en kropsidentitet både som individ, men også via kropslige erfaringer i sociale samspil.

I Haven har vi har en sal som er tilgængelig for husets stuer, stuerne har salen en gang om ugen. Her har vi ribber, klatrevæg, store og små madrasser og mange forskellige redskaber, som kan styrke og stimulere barnets motorik og sanser. Uanset om det er til lege, som forhindringsbaner, kamp lege, løbe lege, klatrelege, samarbejdslege eller taktilstimulerende eller balance lege, som yoga, massage, mindfulness, kropslege i stille tempo, så er salen altid fyldt med ivrige, fantasifulde og nysgerrige børn.

I vuggestuen, sætter vi ord på forskellige dele af kroppen og supplere med sange, hvor kroppen er i fokus. Vi laver forhindringsbaner, som stimulerer barnets vestibulær/balance og taktilsansen. Vi laver massage eller maler med ansigt maling for at stimulere taktilsansen. Vi kan også finde på at tænke ind i anderledes baner. Fx kan det være barnet skal ligge på maven på gulvet og lave puslespil, eller at sidde omvendt på stolen når barnet sidder ved bordet. Vi har i løbet af dagen tilrettelagt læringsmiljøerne, så det bliver muligt for barnet at bruge både fin-og grov motorikken.

I børnehaven veksler vi med at lege vilde og stille lege, som f.eks. kamplege, hvor det taktile/vestibulære sanser er i fokus eller at tegne med fødderne, som når vi har en tuds mellem tæerne og tegner på papir, der er spredt ud på gulvet. I begge lege har vi fokus på det kropslige og sociale.

Afslapningen i børnehaven giver mulighed for at mærke den indre ro, og mulighed for at reflektere, om alt det de er blevet stimuleret med igennem dagen, eller bare at kunne slå fra, for et kort øjeblik. Det er en aktivitet, som mange børn skal øve sig i, fordi børnelivet i dag kan være meget hektisk.

Barnet er hele dagen være opmærksom på at, finde legekammerater, lære et sprog, udfordres kropslig osv., så dét, at skulle geare ned og finde ro, også kan være en kropslig udfordring. Vi som voksne øver os i at hjælpe børnene med at finde en indre ro og har gennem BOB-lege øvet os i at komme i høj-arousal og low-arousal, så vi på den måde øver skiftene i arousal.

Når vi er på legepladsen i forskelligt slags vejr, understøtter det barnets sanser motorik, og oplevelse med forskellige former for materialer som f.eks. sand, mudder, vand, sne regn osv. Sanserne, som dufte og smage bliver også sat i spil på legepladsen, fordi vi har bærbuske, frugttræer og mange forskellige slags grønne træer.

Ved indendørs aktiviteter, der styrker barnets finmotorik, kan barnet samtidigt få styrket sin evne til at fodde sig i længere tid ad gangen, tilpasset efter barnets alder og funktionsniveau. Vi har meget få regler i forhold til hvad børnene ikke må med deres krop, fx må børnene gerne sidde på bordene og tegne, o.a. Ved at styrke børnenes motorik gavner det deres indlæringssevne og selvsikkerhed. I overgangen til legepladsen bruger vi tid på at tale med børnene om, hvilket tøj de skal tage på, alt efter om vejret er varmt eller koldt. Dermed får børnene en kropsforståelse, om noget er varmt eller koldt. Selvhjulpenhed er en stor del af vores dagligdag bl.a tager vi trapperne fremfor elevatoren.

Natur, udeliv og science

”Naturoplevelser i barndommen har både en følelsesmæssig, en kropslig, en social og en kognitiv dimension.

Naturen er et rum, hvor børn kan eksperimentere og gøre sig de første erfaringer med naturvidenskabelige tænke- og analysemåder. Men naturen er også grundlag for arbejdet med bæredygtighed og samspillet mellem menneske, samfund og natur.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 44-45

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

Howdan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med natur, udeliv og science?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Natur, udeliv og science
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Vi har i Haven, Brønshøjs dejligste legeplads med gode motoriske og sansede muligheder for et hvert barn. I Haven mener vi, at det er vigtigt, at børnene får konkrete og positive erfaringer med naturen. Vi kan som voksne vejlede børnene om naturen og dens ressourcer, men det er lige så vigtigt at barnet selv erfarer, hvad der sker i naturen, og får lov til at lugte, smage, høre og mærke naturen.

Vi er generelt ude i al slags vejr, både på vores legeplads og på ture rundt i lokalområdet. Vi taler med børnene om, hvordan vi kan have respekt for naturen, hvordan vi passer på naturen, og hvad vi kan bruge naturen til. Vi bruger naturen kreativt, såsom kastanje/blad kunst, maler på sten, børnene bygger med bildæk, brædder, træplader både børn imellem og sammen med voksne.

Vi har æbletræer på legepladsen som vi plukker sammen, smager på, klatre i og ser årstidernes forandring i. Vi laver saft, tærter og mos af æblerne.

Dette medvirker til at børnene får en forståelse af, hvor maden kommer fra og årstidernes forandring og kendetegn. Vi bruger også naturen som værksted, og laver forskellige eksperimenter sammen med børnene, så de kan få en forståelse af hvad der fx sker med sne når det bliver varmt i vejret igen. Alt efter alder og funktionsniveau taler vi med børnene om årstidernes skifte, og hvordan vi kan mærke det på vores egen krop når vi er på legepladsen.

Vi har en vandslange på legepladsen, som flittigt bruges i forskellige vandlege i løbet af de varme måneder. Det kan f.eks. være vandkampe, vandhuller (hvor børnene kan tage vand fra og bruge kreativt), børnene

eksperimenterer selv med vand og eks. skaber sæbevand/bobler med sugerør eller puster til ting, der ligger i vand. Her får børnene en viden/fornemmelse af rum/størrelse, styrket mundmotorikken og brugt sin kreativitet, mens de leger.

Ved hjælp af vores IPAD indhenter vi viden omkring naturen sammen med børnene. Indhentning af ny viden kan stimulere børnenes nysgerrighed, engagement og interesse for læring.

Kultur, æstetik og fællesskab

”Kultur er en kunstnerisk, skabende kraft, der aktiverer børns sanser og følelser, ligesom det er kulturelle værdier, som børn tilegner sig i hverdagslivet.

Gennem læringsmiljøer med fokus på kultur kan børn møde nye sider af sig selv, få mulighed for at udtrykke sig på mange forskellige måder og forstå deres omverden.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 46-47

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med kultur, æstetik og fællesskab?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Kultur, æstetik og fællesskab
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Vi er bevidste om at tale om børnenes forskelligheder bl.a. inden for det kulturelle område. Det betyder at vi er opmærksomme på mange forskellige traditioner, der knytter sig til en anden kultur end den danske, samtidigt med at vi introducerer børnene for danske traditioner og værdier gennem afholdelse af fx jul, påske, fastelavn, halloween, fødselsdag osv.

Derfor taler vi fx også om når det er ramadan, og hvilke traditioner der knytter sig hertil. Vi bruger bl.a. tid i vores samling til at tale om disse ting, og vi oplever at børnene gerne vil fortælle om de forskellige traditioner der knytter sig til deres kultur.

Vi bruger aktivt vores forældre som sparring når der er noget vi ikke ved, hvilket også får forældrene til at føle sig som en del af vores fællesskab i Haven. Når vi laver kreative aktiviteter sammen med børnene, har vi fokus på hvad der sker i processen, og er opmærksomme på, at det enkelte barn ikke altid får lavet et produkt de kan tage med hjem. Det vigtigste for os er, at se den proces som barnet er i, når vi laver kreative aktiviteter, og at barnet kan øve sig i processen, at fordybe sig i noget og være en del af det fællesskab netop der hvor de er.

Eks. når et barn er ved at udvikle finmotorik, så kan det være at han/hun kommer hjem med et stykke karton, som op-rindelig skulle ligne en nisse, men ligner en rundcirkel. Her har barnet øvet sig i at klippe er det færdige resultat ikke det vigtigste i denne proces. Vi arbejder med forskellige materialer som fx vådt kartoffelmel, maling, fjer, vand osv. Vi klipper, limer og tegner meget og udfordrer børnenes fantasi ved at introducere dem til flere forskellige fremgangsmåder inden for et givet emne. Vi tager selvfølgelig barnets alder og funktionsniveau i betragtning så barnet oplever at få passende udfordringer.

I børnehaven har vi et æstetisk læringsmiljø, som eks. et teater hjørne. Her kan barnet styrke deres selvopfattelse ved at mærke/turde være i forskellige roller med eller uden udklædningstøj

---

Evalueringsskultur

”Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at etablere en evalueringsskultur i dagtilbuddet, som skal udvikle og kvalificere det pædagogiske læringsmiljø.

Lederen er ansvarlig for, at arbejdet med den pædagogiske læreplan evalueres mindst hvert andet år med henblik på at udvikle arbejdet. Evalueringen skal tage udgangspunkt i de pædagogiske mål og herunder en vurdering af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Evalueringen skal offentliggøres.

Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at sikre en løbende pædagogisk dokumentation af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Den pædagogiske dokumentation skal indgå i evalueringen.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 50-51

Det er ikke et lovkrav at beskrive dagtilbuddets dokumentations- og evalueringsspraksis i den pædagogiske læreplan, men det kan være en fordel i udarbejdelsen af læreplanen at forholde sig til den løbende opfølgning og evaluering af indholdet i læreplanen.

Hvordan skaber vi en evalueringsskultur, som udvikler og kvalificerer vores pædagogiske læringsmiljø?

Det vil sige, hvordan dokumenterer og evaluerer vi løbende vores pædagogiske arbejde, herunder sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og de tolv pædagogiske mål?

Her kan I kort beskrive jeres arbejde med at etablere en evalueringsskultur som en del af det daglige pædagogiske arbejde. I kan fx beskrive, hvordan I arbejder systematisk med evaluering, om I arbejder med særlige metoder, om I arbejder eksperimenterende eller undersøgende med et særligt fokus, samt hvordan, hvor ofte og i hvilke fora I drøfter og reflekterer over jeres pædagogiske praksis mv.

I den daglige pædagogiske praksis er det vigtigt for os at kunne prioritere rigtigt i valget af aktiviteter, da vi ønsker at bruge vores ressourcer optimalt i arbejdet med udvikling af vores børn på institutionerne. Måden

at gøre dette på er bl.a. at sikre at vores pædagogiske praksis kontinuerligt udvikles til at kunne understøtte såvel det enkelte barn som børnegruppens udvikling.

Derfor mini-evalueres der efter hvert tema på stuemøderne,

- hvad virkede
- hvad skal vi gøre mere af
- hvad lærte vi af det der ikke virkede.

For at sikre dette skal vi reflektere over vores praksis såvel i planlagte aktiviteter med bestemt målgruppe, som i vores rutiner og i aktiviteter hvor vi vælger at følge børnene. Vi vægter at handleplaner, i almen praksis, er lette at udarbejde og kunne evaluere på, med henblik på at kunne justere hvis indsatsen viser sig ikke at have den ønskede effekt for barnet/aktuel målgruppe. Vi bruger ofte SMTTE-modellen som alle medarbejdere og ledere i klyngen fælles, bruger på såvel vores ressourceteam møder som i almen praksis.

Ved større projekter bruger vi projektbeskrivelser aktiviteter som involverer større børnegrupper når det giver mening.

Evalueringen sikrer at vi måler på effekt og tegn på samme. Derfor aftales der konsekvent dato for evaluering på indsatser. For os er det især vigtigt, da det er her vi får blik for effekt eller manglende effekt, jævnfør målet. Hvorfor handleplaner, uanset hvilken metode vi bruger, skal justeres eller ændres, såfremt manglende effekt ikke viser sig. Vi inddrager naturligvis forældre når det handler om et enkelt barn, dette også for at sikre, at forældrene kan understøtte udviklingen og følge initiativerne omkring institutionen har igangsat omkring deres barn. TOPI (Tidlig, opsporing og indsats) bruger vi, som et evaluerings værktøj, som sikrer systematisk arbejde med den tidlige og forbyggende indsats. TOPI udarbejder vi 2 gange om året. Videns overdragelse for de ældste børn, hvor personalet vurderer barnets kompetencer indenfor sociale, personlige, krop & bevægelse og sprog udvikling.

I Haven har vi valgt at frikøbe en pædagog der sidder med det overordnede overblik og sikre at handleplans deadlines overholdes.

Vi har på p-møder altid et pædagogisk indhold der kan kvalificere vores praksis, de seneste to år har vi haft fokus på læringsmiljøer, rollefordeling, legepladskultur, rutiner, struktur og organisering.

Vi laver sammen en plan i TRIO hvilket indhold der skal have plads på p-møderne, hvor vi også fastsætter dato for evaluering.

For os er det vigtigt at skabe tid og rum for evalueringen, og give plads til at medarbejderne individuelt kan reflektere over praksis. Derfor er der også indført arbejdsblokke for alle medarbejdere, hvor der er tid til andet arbejde hermed også tid til refleksion og egen-evaluering over aktiviteter.

Evaluering for os i Haven foregår både individuelt, stuevis, afdelingsvis samt hele institutionen.

Hvordan evaluerer vi arbejdet med den pædagogiske læreplan, som skal foretages mindst hvert andet år?

Her kan I fx kort beskrive, hvordan evaluering af læreplanen kan ses i forhold til jeres evalueringskultur i hverdagen.

Vi har i efteråret 2023 indført legepladsskema, der tydeliggør rollefordelingen på legepladsen i forbindelse med tilsynet i 2022. Vi har løbende justeret ind og kvalificeret arbejdet gennem arbejds møder.

Vi har stuemøder der ligger mandag-torsdag, vi har valgt at holde fredagen "fri", således der er mulighed for at ligge arbejds møder ind.

Ved møderne bliver der altid planlagt en ny dato for at snakke sammen igen.

Dette bliver brugt når der implementeres nye arbejdsgange eller metoder.

Eksempel:

Evaluring af legepladsskema af personalet i august 2024:

Evaluering af legepladsen (flyver, fordyber, nærværende):

Generelt positive omkring selve flyver (praktisk), fordyber (aktiviteter), nærværende (i en lille gruppe, nærværende i aktiviteter på legepladsen, følge børnenes spor, understøtte flyveren) på legepladsen.

Det har været lidt svært hen over sommeren og opstart efter sommerferien.

Fra næste uge (uge 35), er vi tilbage til det gode igen og minde hinanden om det.

Der bliver snakket om, om det kan synliggøres på en anden måde - evt. købe nøgleringe i stedet for billeder i snorene

Emel sørger for at få printet flere fly ud. (arbejdsblok)

Toiletvagt ved pindsvinene, telefonvagt ved hoppekaninerne (fast), alle andre døre skal være aflåst mens vi er på legepladsen. Den der har toiletvagten cirkulere rundt i pindsvin enden (grænsen går ved pindsvin stuen) telefonvagt cirkulerer i hoppekanin ende (grænsen går ved pindsvin stuen)

Flora laver en inspirationsliste til lege til legepladsen. (arbejdsblok)

Sarah kigger og opdatere kasser i skuret til aktiviteter til fordyberen. (arbejdsblok)

Telefonerne ligges på pulten ved tavlen som telefonvagt henter inden denne går på legepladsen.

Vi vil forsøge at følge børnenes spor mere –

HUSK egne nøgler med på legepladsen

Sommerfugl, pindsvin sørger for døren tættest dem, samt egen stue, hoppekanin egen stue og døren i den ende.

Kan der laves ekstra nøgler til legepladsen til vikar?

Sascha: Vi laver vikarnøgler der hænger på kontoret

Ved mangel af personale er det flyveren der fjernest til sidst.

Genbesøges til p-mødet i februar 2025.

Her kan I finde yderligere inspiration til arbejdet med den pædagogiske læreplan

Til at understøtte og inspirere jeres videre arbejde med den styrkede pædagogiske læreplan er der udviklet en række øvrige materialer. Alle inspirationsmaterialer – nuværende og kommende – kan findes på www.emu.dk/omraade/dagtilbud

Redskab til selvevaluering er en ramme til systematisk at analysere jeres praksis inden for centrale områder i den styrkede pædagogiske læreplan.

Redskab til forankringsproces indeholder fem tilgange til, hvordan I kan arbejde med forandring og forankring af et stærkt pædagogisk læringsmiljø.

Film introducerer indholdet i og illustrerer hovedpointer fra publikationen *Den styrkede pædagogiske læreplan*.

Forskellige tematiske materialer dykker ned i viden om et tema og giver inspiration til dialog og handling. Her er bl.a. materialer om evaluering af pædagogisk praksis, som understøtter en systematisk tilgang til det at evaluere.

Der offentliggøres løbende nye temaer.

Alle materialer kan findes på www.emu.dk/omraade/dagtilbud

Pædagogisk læreplan

© 2019
Danmarks Evalueringsinstitut og
Børne- og Socialministeriet

Citat med kildeangivelse er tilladt

Design: BGRAPHIC